

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 05 marca 2024 r.

I. Stanowiska stron

1. Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od Banku (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 6 504,32 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 13 lipca 2023 r. do dnia zapłaty, opierając swoje roszczenie na oświadczeniu w przedmiocie skorzystania z sankcji kredytu darmowego.

2. Uzasadniając powództwo wskazał, iż w dniu 19 lipca 2022 r. pozwany zawarł z konsumentem umowę kredytu konsumenckiego na okres 96 miesięcy, na podstawie której udzielono konsumentowi kredytu w kwocie 70.843,50 zł. Dalej powód wskazał, że zawarł z konsumentem umowę przelewu wierzytelności pieniężnych obecnych, jak i przyszłych wynikających z zastosowania sankcji kredytu darmowego w stosunku do ww. umowy. Powód podniósł, iż na mocy udzielonego przez kredytobiorcę pełnomocnictwa, przesłał pozwanemu oświadczenie o skorzystaniu przez kredytobiorcę z sankcji kredytu darmowego w trybie art. 45 w zw. z art. 30 ustawy o kredycie konsumenckim i wezwał pozwanego do dobrowolnej zapłaty spornej kwoty.

3. W ocenie powoda pozwany bank dopuścił się następujących naruszeń skutkujących sankcją kredytu darmowego:

a) art. 30 ust. 1 pkt 6 i 10 u.k.k. – polegające na braku jednoznacznego wskazania, czy oprocentowaniu podlega całkowita kwota kredytu, czy też inna kwota, np. z doliczeniem do niej kosztów kredytu;

b) art. 30 ust. 1 pkt 7 u.k.k. – polegające na podaniu w umowie kredytowej (§5 pkt 7 i § 6 pkt 8) błędnej wartości RRSO i całkowitej kwoty do zapłaty poprzez po stronie całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty do zapłaty odsetek od kwoty niewypłaconej kredytobiorcy;

c) art. 30 ust. 1 pkt 8 u.k.k. – poprzez poprzestanie w ramach informacji o ratach kredytu (w umowie), wyłącznie na wysokości tych rat, a następnie na dwóch och elementach, tj. części „kapitałowej” i „odsetkowej”, bez wskazania – w ramach tych rat – wszelkich innych kosztów kredytu, które kredytodawca miał obowiązek ponieść, tj. w szczególności kosztów prowizji;

d) art. 30 ust. 1 pkt 10 u.k.k. – poprzez zastrzeżenie przez kredytodawcę dla siebie możliwości jednostronnej i dowolnej zmiany opłat i prowizji;

e) art. 30 ust. 1 pkt 10 u.k.k. w zw. z art. 30 ust. 1 pkt 16 u.k.k. w zw. z art. 49 ust. 1 i art. 52 u.k.k. – poprzez nieokreślenie w treści umowy kredytu procedury i warunków, na jakich koszty kredytu mogą ulec zmianie, gdy następuje jego wcześniejsza spłata.

4. Pozwany Bank (...) spółka akcyjna z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości, zarzucając: (i) brak legitymacji czynnej po stronie powoda wynikające z nieważności umowy przelewu powierniczego; (ii) niezasadność zarzutu dotyczącego prowizji wobec braku istnienia obowiązku informowania co do proporcjonalnego zwrotu kwoty prowizji, (iii) naruszenie art. 5 k.c. z uwagi na nadużycie przez powoda jego praw podmiotowych oraz (v) brak podstaw w niniejszej sprawie do złożenia oświadczenia w przedmiocie sankcji kredytu darmowego z uwagi na brak naruszeń, o których mowa w art. 45 ust. 1 u.k.k.

II. Fakty ustalone w sprawie

5. Dnia 19 lipca 2022 r. Z. L. zawarła z Bankiem (...) S.A z siedzibą w W. umowę pożyczki gotówkowej na dowolny cel konsumpcyjny o numerze (...).

6. Podstawowe warunki pożyczki i sposób spłaty określone zostały w § 5 umowy. I tak, w § 5 ust. 1 umowy wskazano, że całkowita kwota Pożyczki wynosi 65 000,00 zł, zaś w § 5 ust. 2 umowy wskazano, że kwota do wypłaty na podstawie Umowy (podstawa do obliczania oprocentowania) to 70 843,50 zł (całkowita kwota pożyczki 65 000,00 zł + kredytowana prowizja). Postanowienia umowne zawarte w § 5 umowy sformułowane zostały w prosty sposób, hasłowo („całkowita kwota”, „całkowita kwota pożyczki + kredytowana prowizja”)

7. Całkowity koszt pożyczki przy założeniu terminowej spłaty Pożyczki, określono w § 6 ust. 7 umowy, na kwotę 42.785,53 zł. W § 6 umowy – zatytułowanym „Koszty pożyczki” – widniała również określona kwota prowizji (ust. 2). Pod wskazaną kwotą prowizji znalazł się zapis: „Prowizja jest liczona od całkowitej kwoty Pożyczki i pobierana przez doliczenie jej do kwoty Pożyczki, zwiększając tym samym wysokość Pożyczki do spłaty, a następnie poprzez potrącenie jej od wypłaconej kwoty Pożyczki z Rachunku wskazanego w Umowie”.

8. Nominalne roczne oprocentowanie pożyczki określono jako zmienne, które w dniu zawarcia umowy określono na 10,850% w stosunku rocznym. Oprocentowanie pożyczki stanowi suma stopy referencyjnej NBP, która na dzień zawarcia umowy wynosi 6,50% oraz stałej marży Banku, która wynosi 4,35% (§ 5 ust. 8).

9. RRSO określono na 14,24% (§ 5 ust. 7).

10. Całkowita kwota do zapłaty wyliczona w oparciu o parametry i koszty Pożyczki przy założeniu jej terminowej spłaty została ustalona w wysokości 107.785,53 zł.

11. § 5 ust. 3 umowy stanowił:

Okres spłaty – 96 miesięcy.

12. § 5 ust. 6 umowy stanowił:

Wysokość miesięcznej raty: 1107,12 zł; nie dotyczy Raty wyrównującej.

13. § 5 ust. 7 umowy stanowił:

Rzeczywista Roczna Stopa Oprocentowania wynosi 14,24%, wyliczona w oparciu o parametry i koszty Pożyczki przy założeniu jej terminowej spłaty.

14. § 5 ust. 8 umowy stanowił:

Nominalne roczne oprocentowanie wynosi 10,850% (zmienna stopa oprocentowania). Oprocentowanie Pożyczki stanowi suma stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego, która na dzień zawarcia umowy wynosi 6,50% oraz stałej marży Banku, która wynosi 4,35%, z zastrzeżeniem przypadku, gdy stopa referencyjna NBP przyjmie wartość zero lub mniejszą to wówczas oprocentowanie Pożyczki w tym okresie będzie równe wysokości marży Banku. W przypadku Pożyczki oprocentowanej według zmiennej stopy procentowej Pożyczkobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych. Oznacza to, że w przypadku wzrostu poziomu stopy referencyjnej NBP oprocentowanie Pożyczki będzie wyższe, a tym samym wzrośnie wówczas wysokość miesięcznej raty kapitałowo – odsetkowej i wzrośnie łączna wartość zapłaconych odsetek. Natomiast w przypadku spadku poziomu stopy referencyjnej NBP do zera lub poniżej Pożyczka oprocentowana będzie na poziomie marży Banku. Oprocentowanie Pożyczki nie może w żadnym czasie przekroczyć wysokości odsetek maksymalnych.

Warunki zmiany oprocentowania w trakcie Umowy znajdują się w § 10 ust. 1.

W czasie trwania Umowy, gdy nominalne roczne oprocentowanie Pożyczki będzie wyższe niż stopa odsetek maksymalnych określonych w art. 359 § 2¹ kodeksu cywilnego. Bank do naliczania należnych odsetek zastosuje stopę odsetek maksymalnych. Bank powróci do naliczania oprocentowania określonego w Umowie, gdy wysokość odsetek maksymalnych będzie równa oprocentowaniu określonemu w Umowie lub od niego większa.

15. § 6 ust. 6 umowy stanowił:

Łączna kwota odsetek wynosi 36.942,03 zł – przy założeniu terminowej spłaty Pożyczki. Odsetki naliczane są za każdy dzień od salda zadłużenia i płatne razem z miesięcznymi spłatami raty kapitałowej w terminie określonym w Umowie, przy założeniu, że miesiąc liczy 30 dni, a rok 360 dni oraz, że pierwsza rata płatna jest po 60 dniach od daty uruchomienia Pożyczki. Jeżeli dzień spłaty pierwszej raty przypada wcześniej niż w 60 dniu, łączna kwota odsetek zostanie pomniejszona o kwotę odsetek za okres będący różnicą 60 dni i rzeczywistej liczby dni liczonej od uruchomienia Pożyczki do daty spłaty pierwszej raty. Informacja o rzeczywistej wysokości odsetek zostanie wskazana w harmonogramie.

16. § 6 ust. 7 umowy stanowił:

Całkowity koszt pożyczki przy założeniu terminowej spłaty wynosił 42.785,53 zł.

17. § 6 ust. 8 umowy stanowił:

Całkowita kwota do zapłaty wyliczona w oparciu o parametry i koszty pożyczki przy założeniu terminowej spłaty wynosiła 107.785,53 zł.

18. § 10 ust. 1 umowy stanowił:

1) Bank dokona obniżenia lub podwyższenia oprocentowania pożyczki w przypadku odpowiednio spadku albo wzrostu wysokości stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego. Bank dokona zmiany oprocentowania pożyczki o wartość zmiany stopy referencyjnej z dniem zmiany stopy referencyjnej przez NBP. W przypadku gdy stopa referencyjna NBP przyjmie wartość zero lub mniej, oprocentowanie Pożyczki w tym okresie będzie równe marży Banku. Oznacza to że w przypadku, gdy suma marży Banku i stopy referencyjnej NBP będzie niższa niż marża Banku, to Pożyczkobiorca będzie zobowiązany w tym okresie do zapłaty oprocentowania w wysokości odpowiadającej marży Banku, z uwzględnieniem, że oprocentowanie Pożyczki nie może przekroczyć wysokości odsetek maksymalnych określonych w kodeksie cywilnym. Jeśli oprocentowanie obliczone jako suma stopy referencyjnej NBP i marży Banku albo w wysokości odpowiadającej marży Banku, przekroczy wysokość odsetek maksymalnych określonych w kodeksie cywilnym, Bank będzie naliczał w tym okresie oprocentowanie w wysokości odsetek maksymalnych. Zmiana wysokości oprocentowania nie stanowi zmiany Umowy. Bank przekazuje Pożyczkobiorcy informację o zmianie stopy referencyjnej poprzez udostępnienie aktualnego Cennika usług w placówkach Banku oraz na stronie internetowej Banku. Informację o zmianie oprocentowania Pożyczki wraz z wysokością raty, Bank przekazuje Pożyczkobiorcy niezwłocznie na trwałym nośniku.

2) Bank może w trakcie okresu kredytowania obniżyć oprocentowanie Pożyczki, skutkujące obniżeniem miesięcznej raty Pożyczki, bez konieczności aneksowania Umowy. Podstawę do obniżenia oprocentowania będą stanowić promocje przygotowane przez Bank. Szczegółowe warunki promocji określone zostaną w odrębnych, udostępnianych Pożyczkobiorcy regulaminach. Informację o zmianie oprocentowania Pożyczki wraz z wysokością raty, Bank przekazuje Pożyczkobiorcy na trwałym nośniku.

3) Nominalne roczne oprocentowanie Pożyczki uwzględnia obniżenie oprocentowania o 0,4 p. p., w związku z deklaracją Pożyczkobiorcy o przelewaniu wynagrodzenia i pozostanie na obniżonym poziomie, jeżeli w każdym miesiącu rozliczeniowym okresu obowiązywania Pożyczki na rachunek oszczędnościowo – rozliczeniowy Pożyczkobiorcy w Banku (...) S.A wpłyną środki, o których mowa w § 4.

Weryfikacja spełnienia przez Pożyczkobiorcę powyższego warunku będzie następowała co miesiąc rozliczeniowy, licząc od dnia podpisania Umowy. W przypadku niespełnienia warunku Bank od następnego miesiąca po miesiącu, w którym warunek nie został spełniony, zastosuje oprocentowanie podwyższone o ilość punktów wskazaną powyżej oraz przeliczy harmonogram spłaty Pożyczki, w wyniku czego zmieni się wysokość raty spłaty, natomiast liczba rat pozostanie bez zmian. Informację o zmianie oprocentowania Pożyczki wraz z wysokością raty, Bank przekazuje

Pożyczkobiorcy na trwałym nośniku. W przypadku ponownego spełnienia przez Pożyczkobiorcę warunku, Bank obniży oprocentowanie o ilość punktów wskazaną powyżej od następnego miesiąca po miesiącu, w którym warunek został spełniony.

19. § 10 ust. 2 umowy stanowił:

Zmiana odsetek od zadłużenia przeterminowanego następuje w przypadku każdorazowej zmiany wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie na wartość zgodną z treścią art. 481 § 2¹ k.c.

Bank przekazuje Kredytobiorcy informacje o wysokości oprocentowania poprzez udostępnienie aktualnego Cennika usług w placówkach Banku oraz na stronie internetowej Banku. Zmiana oprocentowania nie stanowi zmiany Umowy.

20. § 10 ust. 3 umowy stanowił:

1) Regulamin określa przypadki, w jakich Bank ma prawo do dokonywania zmian Regulaminu oraz Cennika usług w trakcie trwania Umowy. Bank informuje Pożyczkobiorcę o zmianach w Cenniku usług z zachowaniem trybu przewidzianego dla zmian w Regulaminie.

2) Cennik usług zawiera zasady i wysokość oprocentowania, prowizje i opłaty za czynności związane z Umową.

3) Zmiany Cennika usług nie wymagają podpisania aneksu do Umowy.

4) Zmiana wysokości stopy procentowej nie stanowi zmiany Umowy.

21. § 11 ust. 2 umowy stanowił:

1) Wcześniejsza częściowa/całkowita spłata może być zrealizowana, jeżeli Pożyczkobiorca:

a) zapewni na Rachunku środki wystarczające na wnioskowaną spłatę poprzez wpłatę gotówki w kasie Banku lub dokonanie przelewu na Rachunek oraz

b) złoży dyspozycję odnośnie wcześniejszej spłaty.

2) W przypadku wcześniejszej częściowej spłaty Pożyczkobiorca może złożyć dyspozycję o:

a) dokonanie przeliczenia rat Pożyczki lub

b) skrócenie okresu Pożyczki z zachowaniem dotychczasowej wysokości raty Pożyczki.

Zmiana taka nie wymaga zawarcia aneksu do Umowy. Jeżeli Pożyczkobiorca nie złoży dyspozycji, Bank przelicza raty Pożyczki przy zachowaniu dotychczasowego okresu spłaty.

dowód: umowa pożyczki, k. 13-15,

22. W dniu 11 maja 2023 r. została zawarta umowa powierniczego przelewu wierzytelności pomiędzy kredytobiorcą Z. L. oraz powodem (...) sp. z o.o. Przedmiotem umowy przelewu były wierzytelności aktualne i przyszłe przysługujące W. L. w z związku z umową o kredyt konsumencki zawartej dnia 19 lipca 2022 r. z Bankiem (...) spółką akcyjną z siedzibą w W.. Cesja wierzytelności obejmowała w szczególności tzw. sankcję kredytu darmowego wraz ze wszystkimi związanymi z tym wierzytelnościami m.in. odsetki za zwłokę i opóźnienie. Kwestie rozliczenia stron umowy cesji powierniczej przedstawiały się następująco – Cesjonariuszowi przysługiwać będzie 75% wartości wierzytelności obejmującej żądanie główne (tj. odsetki umowne, prowizję i inne koszty kredytu naliczone przed kredytodawcą), odzyskanej od Dłużnika Cedenta w związku z realizacją Umowy. Cesjonariuszowi przysługiwać miały wszelkie zasądzone koszty procesu, w tym koszty zastępstwa procesowego, a ponadto wszelkie opłaty i koszty konieczne do wyegzekwowania przedmiotu umowy ponoszone miały być przez Cesjonariusza. W przypadku prawomocnego

oddalenia powództwa obowiązek zapłaty kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego miał spoczywać na Cesjonariuszu. Pozostałe postanowienia umowne wskazywały, że pozostałe 25% wartości wyegzekwowanej wierzytelności przysługiwać miała Cedentowi.

dowód: umowa cesji powierniczej, k. 18-19.

23. Tego samego dnia Z. L. udzieliła pełnomocnictwa (...) sp. z.o.o. do jej reprezentacji w zakresie umowy o kredyt konsumencki zawartej z Bankiem (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. dnia 19 lipca 2022 r. Pełnomocnictwo swoim zakresem obejmowało w szczególności do złożenia wniosku o wydanie zaświadczenia lub opinii bankowej zawierającej szczegółowe rozliczenia dokonywanych przez mnie wpłat na poczet kredytu objętego Umową kredytową, w tym również uzyskiwania informacji w odpowiednim oddziale Banku, odbioru pisemnej korespondencji oraz uzyskiwania telefonicznej informacji w tym zakresie; złożenia wniosku o wydanie zaświadczenia o dokonaniu całkowitej spłaty kredytu wynikającego z Umowy kredytowej, w tym również do jego odbioru w dowolnej formie, jak też podejmowania innych koniecznych czynności w celu jego uzyskania; złożenia wniosku o udostępnienie formularza informacyjnego dotyczącego kredytu konsumenckiego wynikającego z Umowy kredytowej, w tym również do jego odbioru w dowolnej formie; złożenia wniosku o udostępnienie oryginału lub poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii Umowy kredytowej. Ponadto, złożenia oświadczenia w odniesieniu do ww. umowy wynikającego z art. 45 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, przewidującego tzw. sankcję kredytu darmowego oraz do dalszego posługiwania się nim, w szczególności poprzez przesłanie złożonego oświadczenia do Banku. Z. L. udzieliła również upoważnienia firmie (...) Sp. z.o.o. do ujawniania informacji i udostępnienia dokumentów objętych tajemnicą bankową, na podstawie art. 104 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe.

dowód: pełnomocnictwo, k. 23

24. Wraz z pełnomocnictwem opisanym wyżej Z. L. złożyła oświadczenie o zwolnieniu z tajemnicy bankowej wraz z upoważnieniem banku do udzielania informacji oraz udostępniania dokumentacji objętej tajemnicą bankową. W szczególności Z. L. upoważniła Bank (...) S.A do udzielania wszelkich informacji, w tym informacji objętych tajemnicą bankową dotyczących ww. umowy kredytu, wykonania szczegółowych zaświadczeń dotyczących poczynionych wpłat; wydania zaświadczenia o dokonaniu całkowitej spłaty kredytu; wydania oryginału lub poświadczonej kopii umowy.

dowód: oświadczenie, k. 24

25. Pismem z dnia 29 czerwca 2023 r. (...) Sp. z.o.o. złożył w imieniu kredytobiorcy w stosunku do Banku (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. oświadczenie o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego w związku z umową kredytu z dnia 19 lipca 2022 r. W uzasadnieniu zarzucono naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 6, 7, 8, 10 i 16 u.k.k. Jednocześnie wezwano kredytodawcę do zapłaty kwoty 6.504,32 zł w terminie 7 dni od dnia doręczenia pisma. Wraz z oświadczeniem dostarczono zawiadomienie o przelewie wierzytelności.

dowód: oświadczenie, k. 20-20v, zawiadomienie, k. 25

III. Ocena dowodów

26. Zasadnicza część okoliczności faktycznych tej sprawy, istotnych dla wydanego rozstrzygnięcia, nie była przedmiotem sporu – sporne pozostawały nie fakty, ale ich ocena prawna. Sąd oparł fakty ustalone w sprawie na podstawie przedłożonych przez strony dokumentów (stanowiących dowód bez wydania w tym przedmiocie postanowienia, art. 243² k.p.c.), których prawdziwość i treść nie została zakwestionowana oraz nie budziła wątpliwości Sądu. W dokonywaniu ustaleń Sąd oparł się również na twierdzeniach stron stanowiących okoliczności bezsporne i niezaprzeczone oraz przyznane w rozumieniu art. 229 i 230 k.p.c.

IV. Ocena prawna

27. Powództwo podlegało oddaleniu z uwagi na nieważność zawartej umowy cesji wierzytelności oraz brak ziszczenia się przesłanek określonych w art. 45 ust. 1 u.k.k. do złożenia oświadczenia w przedmiocie skorzystania z sankcji tzw. kredytu darmowego.

Legitymacja czynna powoda

28. Powierniczy przelew wierzytelności w celu jej ściągnięcia i przekazania zbywcy to umowa, na podstawie której cedent przekazuje wierzytelność do majątku osoby trzeciej, aby ta realizowała wierzytelność wobec dłużnika w imieniu własnym, ale na jego rzecz za przykładowo odpowiednim wynagrodzeniem na podstawie umowy zlecenia. Podstawy ukształtowania czynności powierniczej dostarcza art. 353¹ k.c. z uwzględnieniem ograniczeń wskazanych w tym przepisie oraz w art. 58 k.c. Cechami konstytutywnymi tego rodzaju czynności są: przeniesienie przez powierzającego na powiernika jakiegoś prawa (wierzytelności) w następstwie czego powiernik może korzystać z niego względem osób trzecich w zakresie wyznaczonym jego treścią (stosunek zewnętrzny) oraz zobowiązanie powiernika wobec powierzającego (stosunek wewnętrzny), że będzie z tego prawa korzystał w ograniczonym zakresie wskazanym treścią umowy powierniczej w szczególności, że prawo to (wierzytelność) powróci do powierzającego. Występują tu zatem dwa podstawowe stosunki prawne – zewnętrzny pomiędzy dłużnikiem wierzytelności a nabywcą (powiernikiem) i wewnętrzny (z reguły zlecenia) pomiędzy zbywcą wierzytelności a nabywcą. Tego rodzaju umowa uznawana jest za przelew wierzytelności (art. 509 k.c.) z osłabionymi skutkami prawnymi w stosunku do przelewu w pełni rozporządzającego, ponieważ związanie powiernika (nabywcy) stosunkiem wewnętrznym jest ściśle określone do czynności mających na celu odzyskanie wierzytelności od dłużnika i przekazanie jej powierzającemu (tak: uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 13 lutego 2014 r., I ACa 656/13).

29. Przelew powierniczy wierzytelności może mieć przy tym za przedmiot wierzytelności przyszłe i jest to stanowisko ugruntowane w orzecznictwie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 maja 2017 r., III CSK 274/16). Do przelewu wierzytelności przyszłej stosować należy odpowiednio przepisy o przelewie (art. 509-518 k.c.), to oznacza, że na nabywcę wierzytelności przyszłej przechodzą wszystkie prawa, które przysługiwałyby uprawnionemu z takiej wierzytelności. Uprawniony (wierzyciel) z wierzytelności przyszłej ma ukształtowane już roszczenie do dłużnika o spełnienie świadczenia. Roszczenie to przysługuje mu już od chwili gdy w umowie stron zostało ono skonkretyzowane, a możliwość jego zrealizowania zostaje odroczone do czasu gdy spełnione zostaną warunki, od których uzależniono możliwość żądania spełnienia świadczenia przez wierzyciela. Umowa o przelew wierzytelności przyszłej przenosi na nabywcę uprawnienie do żądania spełnienia świadczenia przez dłużnika z takiej wierzytelności. Fakt zatem, iż umowa przelewu została zawarta w tej sprawie przed złożeniem przez kredytobiorcę oświadczenia przewidzianego w art. 45 ukk nie wpływa na jej ważność.

30. Zgodnie z art. 58 § 1 k.c., czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Zgodnie z art. 58 § 2 k.c., nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jednocześnie, zgodnie z art. 22 ust. 2 Dyrektywy PE i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki państwa członkowskie zapewniają, by konsumenci nie mogli zrzekać się praw przyznanych im na mocy przepisów prawa krajowego wprowadzających w życie niniejszą dyrektywę lub do niej się odnoszących. Zgodnie natomiast z art. 23 Dyrektywy 2008/48/WE, państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące sankcji mających zastosowanie w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą i podejmują wszelkie niezbędne działania w celu zapewnienia stosowania tych sankcji. Przewidziane sankcje muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.

31. Zdaniem sądu umowa przelewu powierniczego wierzytelności zawarta pomiędzy powodową spółką a Z. L. jest nieważna. Ocenę ważności analizowanej umowy przelewu powierniczego wierzytelności rozpocząć należy od zaznaczenia, że Z. L. występowała w tej umowie jako konsument, powodowa spółka zaś – przedsiębiorca. Zgodnie z postanowieniami umowy, Z. L. nie otrzymała z tytułu zawartego powierniczego przelewu wierzytelności żadnego wynagrodzenia, nie był również zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia powodowej spółce. Jednocześnie, w razie

uzyskania od banku środków pieniężnych z tytułu sankcji kredytu darmowego, strony miały rozliczyć się w ten sposób, że 75% tych środków otrzyma powodowa spółka, a 25% Z. L.. Rozliczenie to nie dotyczyło kosztów procesu, które – w razie wygranej sprawy sądowej – należeć się miały w całości powodowej spółce. Prawdą jest, że to od woli konsumenta zależy, czy będzie osobiście dochodzić roszczeń – ryzykując w ten sposób poniesienie kosztów procesu drugiej strony - i wejście w spór prawny na którym się najprawdopodobniej przeciętny konsument nie zna, czy zdecyduje się scedować wierzytelność na rzecz podmiotu profesjonalnie zajmującego się dochodzeniem tego typu roszczeń. Jednocześnie, możliwość dokonania cesji na rzecz przedsiębiorcy może w pewnych sytuacjach lepiej chronić konsumenta, mogącego mieć trudność z odparciem argumentów drugiej strony procesu, odnoszących się chociażby do zaistnienia przesłanek z art. 30 u.k.k. W konsekwencji nie jest tak, aby przelew powierniczy w sprawach takich jak rozpatrywana był co do zasady sprzeczny z właściwością zobowiązania. Należy mieć jednak na uwadze, że w tej sprawie sposób rozliczenia, co do którego porozumiały się strony w umowie przelewu, był rażąco sprzeczny z interesami konsumenta, któremu – i tylko w razie wygranej procesu – należeć miałoby się jedynie ¼ całości wygranego roszczenia. W ocenie sądu opisany sposób rozliczeń razi brakiem proporcjonalności wynagrodzenia dla konsumenta i tym samym jest sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, tj. zasadą uczciwości i rzetelności kupieckiej oraz dobrych obyczajów, których to zasad należy wymagać od profesjonalnego przedsiębiorcy, zajmującego się w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, zawieraniem umów tego rodzaju i czerpaniem z nich zysku.

32. Zgodnie z art. 45 ust. 1 u.k.k. oświadczenie w przedmiocie skorzystania z sankcji kredytu darmowego powinno mieć formę pisemną (ad probationem). W konsekwencji, pełnomocnictwo do dokonania czynności prawnej w postaci złożenia oświadczenia prawokształtującego w przedmiocie skorzystania z sankcji tzw. kredytu darmowego powinno być zawarte w formie pisemnej ad probationem (por. Czech Tomasz, Kredyt konsumencki. Komentarz, wyd. III, komentarz do art. 45, LEX 2023, akapit 82). Pełnomocnictwo udzielone stronie powodowej przez Z. L. (k. 23) do złożenia w jej imieniu oświadczenia wynikającego z art. 45 ukk zostało udzielone w formie pisemnej i jako takie jest ważne i skuteczne. W sprawie nie ujawniły się żadne okoliczności, które świadczyłyby o tym, że oświadczenie złożone stronie pozwanej przez powodową spółkę (k. 24, 26) było nieskuteczne. Strona pozwana nie kwestionowała zresztą tego, że omawiane oświadczenie zostało złożone.

33. Zgodnie z art. 45 ust. 1 u.k.k., w przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie. Zgodnie natomiast z art. 45 ust. 5 u.k.k., uprawnienie, o którym mowa w ust. 1, wygasa po upływie roku od dnia wykonania umowy. W tej sprawie nie było wątpliwości, że oświadczenie, o którym mowa w zacytowanych przepisach zostało złożone przed upływem roku od dnia wykonania umowy.

Przesłanki do złożenia oświadczenia w przedmiocie skorzystania z sankcji tzw. kredytu darmowego

34. Niezależnie od powyższego, należy wskazać, że w sprawie brak było podstaw do skorzystania przez kredytobiorcę z omawianego uprawnienia. Podstawą prawną żądania pozwu był przepis art. 45 ust. 1 u.k.k. stosownie do treści którego w przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

35. Rozważania w tym zakresie rozpocząć należy od stwierdzenia, że użyty w art. 45 ust. 1 u.k.k., zwrotu „naruszenie” rozumieć należy wyłącznie jako zupełny brak zamieszczenia w umowie kredytu konsumenckiego konkretnych informacji lub postanowień wymienionych w ust. 1 lub określenie ich w sposób wadliwy, nieprawidłowy, co aktualizować będzie się w zakresie określenia wysokości poszczególnych elementów (np. wysokości stóp oprocentowania, wysokości odsetek dziennych, całkowitego kosztu kredytu). Wskazuje na to w pierwszej kolejności literalne brzmienie art. 45 ust. 1 u.k.k., który wylicza postanowienia, które umowa powinna określać. Należy zatem wywnioskować, iż jego naruszenie może polegać tylko na sytuacji, gdy w danej umowie nie zamieszczono któregoś z tych postanowień lub postanowienie to zostało błędnie określone. Ideą wprowadzenia w u.k.k. obowiązku

informacyjnego skorelowanego z surową sankcją kredytu darmowego, było założenie, by konsument mógł ocenić tak ryzyko związane z danym instrumentem finansowym, jak i ocenić konkurencyjność danego produktu, a zatem by mógł podjąć świadomą decyzję co do dokonania określonej transakcji kredytowej z bankiem.

36. Zauważyć należy przy tym, iż zgodnie z art. 29 ust. 3 u.k.k., umowa powinna być sformułowana w sposób jednoznaczny i zrozumiały. Z art. 45 ust. 1 u.k.k. nie wynika zaś, by naruszenie art. 29 ust. 3 u.k.k. przez kredytodawcę łączyło się z możliwością zastosowania sankcji kredytu darmowego. Oczywiście Sąd miał na uwadze, iż treść stosunku prawnego winna być przez strony ukształtowana w sposób jednoznaczny i zrozumiały jednak istotne było, czy w przypadku niejasności postanowień umowy czy jej niejednoznaczności możliwe jest zastosowanie sankcji – w tym przewidzianej w art. 45 u.k.k. W piśmiennictwie wskazuje się, iż wyłącznie brak zamieszczenia określonych w art. 30 ustawy o kredycie konsumenckim konkretnych punktach elementów, może prowadzić do zastosowania sankcji kredytu darmowego (Kaszubski Remigiusz W., Objeźta Łukasz, Tytuł: Karty płatnicze w Polsce, Opublikowano: WKP 2012, monografia).

37. W ocenie Sądu zatem sankcja kredytu darmowego nie powstaje, gdy kredytodawca naruszył obowiązek, którego źródłem jest przepis niewymieniony w art. 45 ust. 1 u.k.k., tj. inne postanowienie ustawy, zasady współzycia społecznego lub ustalone zwyczaje. Katalog przepisów określonych w art. 45 ust. 1 u.k.k. ma charakter zamknięty i ze względu na wyjątkowy, sankcyjny charakter regulacji, nie podlega wykładni rozszerzającej ani wnioskowaniu per analogiam.

38. W efekcie stwierdzić należy, iż nawet, gdy dane postanowienia umowy wymienione w art. 30 u.k.k. są zredagowane w sposób niejasny i budzący wątpliwości, to nie ma podstaw, aby stosować sankcję z art. 45 ust. 1 u.k.k., chyba że stopień niepewności, czy niejasności wyklucza możliwość uznania, że dane uregulowanie umowne niesie za sobą w ogóle jakąkolwiek informację.

39. Należy również zauważyć, że zgodnie z art. 23 Dyrektywy 2008/48/WE, państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące sankcji mających zastosowanie w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą i podejmują wszelkie niezbędne działania w celu zapewnienia stosowania tych sankcji. Przewidziane sankcje muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. Wykładając przepis z art. 45 ukk w świetle zacytowanego art. 23 Dyrektywy – nakazującego proporcjonalność sankcji – należy wskazać, że skorzystanie z sankcji kredytu darmowego może być uprawnione jedynie w sytuacji, w której naruszenie któregośkolwiek z przepisów wymienionych w art. 45 ust. 1 ukk mogło mieć wpływ na decyzję konsumenta odnośnie zawarcia umowy (por. pkt 73 uzasadnienia wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE z 9 listopada 2016 r., C-42/15: „art. 23 dyrektywy (...) należy interpretować w ten sposób, iż nie stoi on na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie przewidziało w uregulowaniu krajowym, że w wypadku gdy umowa o kredyt nie zawiera wszystkich elementów wymaganych w art. 10 ust. 2 tej dyrektywy, umowę tę uważa się za nieoprocentowaną i bezpłatną, o ile chodzi o element, którego brak może pozbawić konsumenta możliwości dokonania oceny zakresu ciężącego na nim zobowiązania”).

40. W ocenie sądu w tej sprawie nie doszło do naruszenia żadnego z powołanych przez stronę powodową przepisów ukk w stopniu, który uprawniałby konsumenta do skorzystania z sankcji kredytu darmowego.

41. Zarzut naruszenia **art. 30 ust. 1 pkt. 6 u.k.k.** powód uzasadniał brakiem jednoznacznego wskazania, czy oprocentowaniu podlega całkowita kwota kredytu czy inna kwota, np. z doliczeniem do niej kosztów kredytu. Zdaniem powoda oprocentowaniu podlegać może tylko część wypłacona kredytobiorcy. Zarzuty strony powodowej nie znajdują potwierdzenia w umowie. Otóż w umowie tej jednoznacznie wskazano, jaka kwota podlegać będzie oprocentowaniu. Jakkolwiek nie ma to znaczenia z punktu widzenia art. 45 ust. 1 ukk (por. pkt 36 uzasadnienia), tak należy zauważyć, że umowa w tym przedmiocie jest wyjątkowo czytelna i jasna dla przeciętnego odbiorcy. Wszystkie jej postanowienia sformułowane zostały w formie bezokoliczników, prostych, krótkich sformułowań. W § 5 umowy, w jego ustępie 2, znalazło się wyraźne postanowienie mówią o tym, że podstawą do obliczania oprocentowania jest kwota do wypłaty na podstawie umowy, tj. całkowita kwota pożyczki oraz kredytowana prowizja. Zestawiając ust. 1 z ust. 2 paragrafu 5 umowy konsument wyraźnie mógł zauważyć, że całkowita kwota pożyczki (65 tys. zł) nie tylko nie jest równoznaczna

z kwotą do wypłaty na podstawie umowy (ponad 70 tys. zł), ale również że oprocentowaniu podlegać będzie ta druga, wyższa kwota. Ponadto w § 5 ust. 2 znalazło się wyraźne postanowienie umowne co do tego, że prowizja za udzielenie kredytu jest kredytowana (+ kredytowana prowizja) oraz że prowizja ta podlegać będzie oprocentowaniu. Podobne postanowienie znalazło się w § 6 ust. 2 umowy, z którego również wyraźnie wynika, że prowizja zwiększa wysokość kwoty pożyczki do spłaty.

42. Sąd stoi na stanowisku, że dopuszczalne jest pobieranie przez bank oprocentowania od kredytowanych kosztów kredytu, w tym od prowizji. Kredytowaną prowizję należy w tym wypadku traktować jako kapitał, z którego korzysta konsument w tym sensie, iż nie jest zobowiązany do zapłaty prowizji jednorazowo, ale może rozłożyć jej spłatę na raty. Z tego względu pobieranie oprocentowania od prowizji nie stoi w sprzeczności z istotą odsetek kapitałowych, które zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego (art. 359 k.c.) stanowią wynagrodzenie za korzystanie z kapitału. Należy również zauważyć, iż pomimo powszechnej praktyki w tym względzie banków i innych firm udzielających pożyczek, praktyka taka nie została do tej pory zakwestionowana przez TSUE. Ponadto pobieranie odsetek od kredytowanych kosztów kredytu nie zakazują przepisy ustawy o kredycie konsumenckim. Aktualnie żaden przepis prawa nie zabrania pobierania odsetek od kredytowanych kosztów kredytu (por. wyrok SO w Warszawie z dnia 31 marca 2023 r., V Ca 3217/22). Z art. 5 pkt. 10 u.k.k. wynika natomiast, iż określenie stopy oprocentowania kredytu powinno nastąpić w relacji do kwoty faktycznie wypłaconej, co też bezspornie miało w okolicznościach sprawy miejsce. Z art. 5 pkt. 10 u.k.k. nie wynika natomiast zakaz naliczania odsetek od kredytowanych kosztów kredytu. W wyroku TSUE z dnia 21 kwietnia 2016 r. (C-377/14) podkreślono, iż nie można prezentować tej samej kwoty w całkowitych kosztach kredytu jak i w całkowitej kwocie kredytu. Powyższe stanowisko zostało podzielone również w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 lutego 2017 r., w sprawie VI ACa 560/16 oraz wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2019 r., I (...) 9/18. W okolicznościach sprawy jako całkowita kwota kredytu została wyłącznie wskazana kwota wypłacona cedentowi „na rękę”, a zatem nie zostały w niej ujęte kredytowane koszty kredytu.

43. Zarzut naruszenia **art. 30 ust. 1 pkt. 7 u.k.k.** powód uzasadniał błędnym wskazaniem przez pozwanego rzeczywistej stopy oprocentowania i całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta ustalonej w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia (§ 1 ust. 4 i 5 umowy kredytu). Stosownie do treści art. 30 ust. 1 pkt. 7 u.k.k. umowa o kredyt konsumencki powinna określać rzeczywistą roczną stopę oprocentowania oraz całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta ustaloną w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia. Przez rzeczywistą roczną stopę oprocentowania należy rozumieć całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, wyrażony jako wartość procentowa całkowitej kwoty kredytu w stosunku rocznym (art. 5 pkt. 12 u.k.k.). Całkowitą kwotą do zapłaty przez konsumenta jest suma całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu (art. 5 pkt. 8 u.k.k.). W umowie jako RRSO wskazano 14,24%, a całkowitą kwotę do zapłaty 107 785,53 zł.

44. Istota argumentacji powoda sprowadza się do tezy, że nie można naliczać odsetek od kredytowanych kosztów kredytu, co powodowało zawyżenie kosztów kredytu, a w konsekwencji błędne określenie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania i całkowitej kwoty do zapłaty. Powyższego powód upatruje w zdefiniowaniu stopy oprocentowania kredytu, która w brzmieniu obowiązującym stanowi – stopa oprocentowania wyrażona jako stałe lub zmienne oprocentowanie stosowane do wypłaconej kwoty na podstawie umowy o kredyt w stosunku rocznym. Jak już jednak wyjaśniono w punkcie 43 niniejszego uzasadnienia, dopuszczalne jest pobieranie oprocentowania od kredytowanych kosztów kredytu, w tym prowizji. W konsekwencji nie doszło do nieprawidłowego zawyżenia całkowitej kwoty kredytu poprzez ujęcie kosztu kredytu w całkowitej kwocie kredytu, co powodowałoby zaniżenie RRSO.

45. Naruszenia **art. 30 ust. 1 pkt. 8 u.k.k.** strona powodowa upatrywała w szczególności w niepoinformowanie konsumenta – w umowie – o ratach kredytu, w szczególności poprzez brak informacji co do tego, jaki jest stosunek spłat: całkowitej kwoty kredytu, kredytowanych kosztów kredytu i odsetek w ratach kredytu. W pierwszej kolejności należy wskazać, że w umowie kredytu (§ 6 ust. 6 umowy) wskazano, że odsetki są naliczane za każdy dzień od salda zadłużenia i płatne razem z miesięcznymi spłatami raty kapitałowej. W § 5 ust. 6 umowy wskazano na wysokość miesięcznej raty kredytu. W § 15 Ust. 2 umowy wskazano szczegółowo, w jakiej kolejności rozliczane będą zobowiązania pożyczkobiorcy z tytułu umowy. Ponadto, z opisanych już wyżej postanowień umownych wyraźnie

wynika, że kredytowana prowizja wchodzi w skład kwoty do wypłaty na podstawie umowy, czyli podstawy do obliczania oprocentowania (§ 5 ust. 2 umowy), a skoro tak, to jasne było też, że do raty kapitałowej wlicza się także kredytowana prowizja, zaś do raty odsetkowej – odsetki od tejże prowizji. Sąd uznał zatem, że nie doszło do naruszenia art. 30 ust. 1 pkt. 8 u.k.k.

46. Naruszenia **art. 30 ust. 1 pkt 10 u.k.k.** powód upatrywał w zastrzeżeniu („np. § 10) przez kredytodawcę dla siebie możliwości jednostronnej i dowolnej zmiany opłat i prowizji. Zgodnie z tym przepisem umowa powinna zawierać informację o innych kosztach, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w szczególności o opłatach, w tym opłatach za prowadzenie jednego lub kilku rachunków, na których są zapisywane zarówno transakcje płatności, jak i wypłaty, łącznie z opłatami za korzystanie ze środków płatniczych zarówno dla transakcji płatności, jak i dla wypłat, prowizjach, marżach oraz kosztach usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, jeżeli są znane kredytodawcy, oraz warunki, na jakich koszty te mogą ulec zmianie. W sprawie nie doszło do naruszenia tego przepisu. W § 10 ust. 1 umowy wskazano szczegółowo sposób i warunki, na jakich może zmienić się oprocentowanie pożyczki w przypadku spadku albo wzrostu stopy referencyjnej NBP. W § 10 ust. 3 umowy wskazano, że regulamin określa przypadki, w jakich bank ma prawo dokonywania zmian regulaminu oraz cennika usług, w trakcie trwania umowy. Powód nie przedłożył do akt sprawy ani regulaminu ani cennika usług, stanowiących integralną część umowy, a zatem nie sposób stwierdzić, czy postanowienia umowne w nich zawarte stanowią naruszenie art. 10 ust. 1 pkt 10 ukk. To stroną powodową zaś obciąża w tym zakresie ciężar dowodu (art. 6 k.c.).

47. Naruszenia **art. 30 ust. 1 pkt 10 w zw. z art. 30 ust. 1 pkt 16 u.k.k. w zw. z art. 49 i art. 52 u.k.k.** powód upatrywał w nieokreśleniu w treści umowy kredytu (§ 11 ust. 2 umowy) procedury i warunków, na jakich koszty kredytu mogą ulec zmianie w razie wcześniejszej spłaty kredytu, w szczególności w zakresie prowizji lub innych jednorazowych kosztów kredytu. Zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 16 ukk umowa kredytu powinna zawierać informację o prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem oraz procedurę spłaty kredytu przed terminem. Rozpatrywana w sprawie umowa informację taką zawierała w przywołanym przez stronę powodową § 11 ust. 2 umowy, który zawierał zarówno informację o prawie do spłaty kredytu przed terminem („wcześniejsza częściowa/całkowita spłata może być zrealizowana”), jak i procedurę spłaty kredytu przed terminem. Przywołany przez stronę powodową przepis nie zawiera w żadnym miejscu obowiązku poinformowania kredytobiorcy o tym, że w przypadku przedterminowej spłaty kredytu przysługuje mu prawo do żądania proporcjonalnego zwrotu prowizji – tym bardziej, iż kwestia ta była niejednoznacznie interpretowana w orzecznictwie długo po wejściu w życie analizowanej ustawy i wyjaśniona ostatecznie dopiero wyrokiem TSUE (z 11 września 2019 r., C-383/18) oraz uchwałą SN (z 12 grudnia 2019 r., III CZP 45/19).

V. Koszty procesu

48. O kosztach procesu sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c., zasądając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1 817,00 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty. Na zasądzoną kwotę składała się kwota 1 800,00 zł (§ 2 pkt 4 Rozporządzenia MS z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie) oraz 17,00 zł (opłata skarbową od pełnomocnictwa).

ZARZĄDZENIE

1. (...);
2. kal. 30 dni lub z wpływem.

ASR Agnieszka Piwała

W., 27 marca 2024 r.